

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA PSYCHOLOGIE

**ČINNOSTI ŠKOLNÍCH A ŠKOLSKÝCH PORADENSKÝCH
PRACOVÍŠŤ SE ZAMĚŘENÍM NA DĚTI PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Zuzana Nová

Předškolní a mimoškolní pedagogika, obor Učitelství pro mateřské školy

Vedoucí práce: PhDr. et PaedDr. Věra Kosíková, Ph.D.

Plzeň, 2021

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 2021

.....
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ:

Ráda bych na tomto místě poděkovala PhDr. et. PaedDr. Věře Kosíkové, Ph.D., za odborné vedení a pomoc, kterou mi poskytovala při vypracování mé bakalářské práce. Děkuji také všem učitelkám z MŠ a psychologce z PPP za ochotu při výzkumném šetření.

ABSTRAKT

Bakalářská práce bude pojednávat o činnostech školních a školských poradenských pracovišť se zaměřením na děti předškolního věku. Cílem této práce je analýza poradenské činnosti konkrétní mateřské školy.

V teoretické části budou vymezeny základní pojmy jako inkluze a integrace, žáci se speciálně vzdělávacími potřebami a podpůrná opatření. Dále je věnována pozornost školnímu poradenství v mateřské škole a školským poradenským zařízením. Závěrečná kapitola je zaměřena na spolupráci mezi mateřskou školou a pedagogicko-psychologickou poradnou při vyšetření školní zralosti.

Empirická část práce se zabývá poradenskou činností konkrétní mateřské školy, která je popsána čtyřmi případovými studiemi. Pro tyto případové studie byla získávána data prostřednictvím obsahové analýzy pedagogických dokumentů, nesystematickým pozorováním a polostrukturovaným rozhovorem.

ABSTRACT

Bachelor's thesis will be dealing with procedures of school and scholastic advice working centres targeting children at pre-school age. The goal of this thesis is analyze advice procedures of particular kindergarten.

In the theoretical part I will define basic terms like inclusion and integration, pupils with special educational needs and supportive precautions. Moreover, the thesis will be targeted on school consultancy and scholastic consultant organisation. The final chapter is targeted on cooperation between a kindergarten and a pedagogical-psychological consultancy in terms of examination of school maturity.

The empirical part of the thesis deals with consultancy work of particular kindergarten which is described through four case studies. The information for these case studies were obtained by conect analysis of pedagogical documents, non-systematical observance and half-structured dialogue.

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK	2
ÚVOD	3
TEORETICKÁ ČÁST	4
1 TEORETICKÁ PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ VÝCHODISKA.....	4
1.1 LEGISLATIVNÍ UKOTVENÍ.....	4
1.2 INKLUZE A INTEGRACE.....	4
1.3 ŽÁCI SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI (SVP).....	6
1.4 PODPŮRNÁ OPATŘENÍ.....	7
1.4.1 Legislativní vymezení.....	7
1.4.2 Principy a zásady podpůrných opatření	7
1.4.3 Stupně podpůrných opatření	8
1.4.4 Plán pedagogické podpory (PLPP)	11
1.4.5 Individuální vzdělávací plán (IVP)	11
2 ŠKOLNÍ PORADENSTVÍ V RÁMCI MATEŘSKÉ ŠKOLY	14
2.1 PRINCIPY PORADENSTVÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE	15
2.2 ČLENOVÉ PORADENSKÉHO TÝMU V MATEŘSKÉ ŠKOLE	16
2.3 PORADENSKÁ ČINNOST MATEŘSKÉ ŠKOLY	17
3 ŠKOLSKÁ PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ (ŠPZ).....	18
3.1 PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ PORADNA (PPP)	18
3.1.1 Členové a činnosti PPP.....	18
3.2 SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÉ CENTRUM (SPC)	19
3.2.1 Členové a činnosti SPC.....	20
4 SPOLUPRÁCE MŠ A PPP PŘI VYŠETŘENÍ ŠKOLNÍ ZRALOSTI	21
4.1 SCREENINGOVÉ VYŠETŘENÍ ŠKOLNÍ ZRALOSTI.....	21
EMPIRICKÁ ČÁST	23
5 CÍL VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ A FORMULACE VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	23
5.1 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	23
6 METODOLOGIE VÝZKUMU	24
7 ETICKÉ ASPEKTY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	26
8 ORGANIZACE A PRŮBĚH ŠETŘENÍ.....	27
8.1 PREZENTACE KAZUISTIK	27
8.1.1 Kazuistika chlapce A	27
8.1.2 Kazuistika chlapce B.....	32
8.1.3 Kazuistika chlapce C.....	35
8.1.4 Kazuistika chlapce D	40
8.2 CELKOVÉ SHRNUÍ KAZUISTIK	43
9 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	44
10 SHRNUÍ	45
11 DISKUZE	46
ZÁVĚR.....	47
RESUMÉ	48
SEZNAM LITERATURY	49
ELEKTRONICKÉ ZDROJE.....	51
SEZNAM TABULEK	52
PŘÍLOHY	I

SEZNAM ZKRATEK

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

RVP PV – Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

SVP – speciálně vzdělávací potřeby

ICT – informační a komunikační technologie

ŠVP – školní vzdělávací program

PLPP – Plán pedagogické podpory

IVP – individuální vzdělávací plán

MŠ – mateřská škola

ŠPZ – školské poradenské zařízení

PPP – pedagogicko-psychologická poradna

SPC – speciálně pedagogické centrum

ZŠ – základní škola

Úvod

Téma bakalářské práce bylo zvoleno v souladu s vlastním zájmem o poradenské činnosti u dětí předškolního věku. Tato problematika je v současné době velmi aktuální a je třeba věnovat jí pozornost, učitelé mateřských škol se totiž u dětí běžně setkávají s výchovnými či vzdělávacími obtížemi. Učitel jakožto příslušník pomáhající profese by se měl v poradenských činnostech orientovat a měl by umět zvolit vhodné postupy při řešení těchto problémů (Lipnická, 2017, s. 7).

Teoretická část bakalářské práce je členěna do čtyř kapitol. První kapitola se snaží vymezit pedagogicko-psychologické pojmy jako inkluze a integrace, žáci se SVP, podpůrná opatření. Druhá kapitola se věnuje školnímu poradenství v rámci mateřské školy a je pro tuto práci zásadní. Zabývá se principy poradenství, poradenskými činnostmi a členy poradenského týmu v mateřské škole. Třetí kapitola se soustředí na školská poradenská zařízení, jejich charakteristiku, činnosti a členy. Čtvrtá kapitola navazuje na empirickou část práce a je v ní zaměřena pozornost na spolupráci mateřské školy s pedagogicko-psychologickou poradnou při vyšetření školní zralosti.

V empirické části práce je hlavním cílem popsat poradenskou činnost v konkrétní mateřské škole a analyzovat fungování poradenské činnosti na základě obsahové analýzy dokumentů, provedených rozhovorů a pozorování. Nejvhodnější metodou pro zpracování nasbíraných dat pro nás byly případové studie, prostřednictvím nichž je popsána konkrétní poradenská činnost.

TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÁ PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ VÝCHODISKA

Tato kapitola věnuje pozornost základním pojmům, které je nutné vymezit pro pochopení dané problematiky.

1.1 LEGISLATIVNÍ UKOTVENÍ

Činnosti školních a školských poradenských pracovišť jsou upraveny zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ze kterého mimo jiné vychází i tvorba rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV). K tomuto zákonu se vážou dvě vyhlášky – vyhláška č. 197/2016 Sb. (novela vyhlášky č. 72/2005 Sb.), o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních a vyhláška č. 27/2016 Sb. (novela vyhlášky č. 73/2005 Sb.), o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných (MŠMT, cit. 2020-12-04).

1.2 INKLUZE A INTEGRACE

Inkluze je v současné době často používaným pojmem nejen ve výchovně-vzdělávacím systému, ale i ve společnosti (Tannenbergerová, 2010, s. 8). Inkluze a inkluzivní vzdělávání jsou pojmy, které jsou používány od roku 1994, kdy se konala konference v Salamance (Tannenbergerová, 2016, s. 34). „*Pojem inkluze vychází z angl. Inclusion, což znamená zahrnutí, v širším pojetí příslušnost k celku* (Hájková a Strnadová, 2010, s. 12).“

K inkluzi se pojí termín integrace. Tyto pojmy jsou však často chybně vymezovány, zaměňovány či ztotožňovány (Tannenbergerová, 2016, s. 39). V literatuře nacházíme vymezení vztahu mezi těmito pojmy třemi způsoby: 1) inkluze a integrace jsou synonyma, 2) inkluze je vylepšená verze integrace, 3) inkluze se od integrace zcela liší a je přístupem, na jehož základě se předpokládá, že všichni žáci mohou navštěvovat běžnou školu bez ohledu na to, zda mají speciálně vzdělávací potřeby, či ne. Tento přístup je na začlenění všech dětí patřičně připraven (Tannenbergerová, 2010, s. 8).

Lechta (2010, s. 27-29) zmiňuje, že v rámci inkluzivního vzdělávání již žáci nejsou děleni na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a na žáky bez nich. Jde pouze o

různorodou skupinu žáků s odlišnými vzdělávacími potřebami. Integraci vymezuje jako existenci rozdílných podskupin, díky čemuž mohou děti s postižením za specifické podpory navštěvovat běžné školy. V zásadě jde o systém, ve kterém souběžně funguje integrativní a segregovaná edukace. Pokud se integrace nezdaří, má žák možnost se vrátit zpět do speciálního zařízení.

Dle Hájkové a Strnadové (2010, s. 13) je *„integrace v současné době širokým mezinárodním hnutím za prosazování práva člověka na rovnocennou a rovnoprávnou účast na společné, nevylučující a nevydělující kultuře.“*

Své mínění o inkluzi a integraci vysvětluje Tannenbergerová (2016, s. 39) na základě svého pohledu na rozdíly, dle kterých lze tyto dva pojmy separovat. Integraci chápe jako mechanismus, při němž je při začleňování jedince potřeba provést veškerá opatření, která mají za důsledek jeho skutečné přijetí do určité komunity lidí. Vmísením jedince či skupiny do dané komunity však proces nekončí. Například dítě, které je zařazeno do běžné základní školy, musí zvládnout požadavky a změnu nového prostředí. Tím v podstatě projevuje, že si zařazení skutečně zasloužilo. Pokud to však dítě nezvládne, je v tomto případě selhání odůvodňováno nedostačujícími možnostmi a předpoklady dítěte. Inkluze je z pohledu autorky vnímána spíše jako systém či proces. Dítě má například přirozené právo být automaticky zařazeno do běžné základní školy, aniž by muselo pro přijetí splnit zadané požadavky. Škola následně sama přizpůsobí podmínky specifikům dítěte. Pokud dojde k neúspěchu, je to vnímáno jako selhání systému a nikoli dítěte. Na základě toho se hledají chyby a nedostatky v systému samotném.

Kocurová (2002, s. 17) přehledně vymezuje vztahy mezi integrací a inkluzí v následující tabulce:

Tabulka 1: Vymezení integrace a inkluze

Integrace	Inkluze
zaměření na potřeby jedince s postižením	zaměření na potřeby všech vzdělávaných
expertízy specialistů	expertízy běžných učitelů
speciální intervence	dobrá výuka pro všechny
prospěch pro integrovaného studenta	prospěch pro všechny studenty
dílčí změna prostředí	celková změna školy
zaměření na vzdělávaného postiženého jedince	zaměření na skupinu a školu
speciální programy pro studenta s postižením	celková strategie učitele
hodnocení studenta expertem	hodnocení učitelem, zaměření na vzdělávací faktory

1.3 ŽÁCI SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI (SVP)

Pod pojmem „žák se speciálními vzdělávacími potřebami“ se rozumí dle §16, odst. 1 školského zákona „osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření“ (Školský zákon č. 561/2004 Sb., ve znění účinném od 2020-8-25, cit. 2020-12-20).

Bartoňová a Vítková (2007, s. 44) ve své publikaci považují za žáky se SVP žáky zdravotně postižené. Zdravotní postižení může být tělesné, zrakové, sluchové, mentální či autismus. Ke zdravotnímu postižení se také řadí vady řeči, kombinovaná postižení, specifické poruchy učení a chování. Dále mezi žáky se SVP začleňují žáky, kteří jsou zdravotně znevýhodnění. Ti mohou být zdravotně oslabeni, dlouhodobě nemocní či s lehkými zdravotními poruchami, které směřují ke specifickým poruchám chování a učení. Taktéž sem spadají žáci, kteří jsou znevýhodnění sociálně. Tedy ti, kteří pochází z rodiny, jejíž socio-kulturní postavení je nízké, nebo jsou ohroženi sociálně patologickými jevy či mají nařízenou ústavní výchovu, dále také žáci v pozici azylanta. Rovněž sem patří žáci nadaní a mimořádně nadaní.

Žáci se speciálně vzdělávacími potřebami byli dříve označováni za zdravotně postižené, zdravotně znevýhodněné a žáky sociálně znevýhodněné. Avšak toto dělení zaniká novelou 82/2015 Sb., školského zákona, která je platná od 1. 9. 2016 (Pacholík et al., 2015, s. 8). Nyní se systém zaměřuje na důsledky, které znevýhodnění či nadání žáků přináší do vzdělání (Michalík et al. 2020, s. 21).

1.4 PODPŮRNÁ OPATŘENÍ

Pojem podpůrná opatření se poprvé objevil ve vyhlášce č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálně vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. V této vyhlášce bylo řečeno, že ve vzdělávání žáků se SVP se používají „vyrovnávací a podpůrná opatření“. V roce 2016 se pojem podpůrná opatření stal v platném znění součástí školského zákona a je ukotven v paragrafu 16 (Michalík et al. 2020, s. 21).

1.4.1 LEGISLATIVNÍ VYMEZENÍ

„Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí, nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta“ (Školský zákon č. 561/2004 Sb., §6, odst. 1 ve znění účinném od 2020-8-25, cit. 2020-12-20).

Podpůrná opatření jsou určena dětem se speciálně vzdělávacími potřebami. Děti mají nárok na to, aby jim podpůrná opatření bezplatně poskytla mateřská škola. Tato opatření jsou vymezena v § 16 školského zákona. Pravidla jejich uplatňování poté určuje vyhláška č. 248/2019 (novela vyhlášky č. 27/2016 Sb.), o vzdělávání žáků se speciálně vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných. V příloze č. 1 této vyhlášky jsou podpůrná opatření začleněna do jednotlivých stupňů (RVP PV, 2018, s. 35, cit. 2020-12-26).

1.4.2 PRINCIPY A ZÁSADY PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ

Michalík et al. (2015, s. 32–34) zdůrazňují následující principy a zásady, ze kterých je tvořen souhrnný systém podpůrných opatření včetně jeho konkrétních zaměření na dané druhy znevýhodnění.

Tyto principy a zásady jsou:

Nediskriminace, spravedlnost a rovný přístup – Tyto požadavky bychom měli vnímat spíše jako nezbytnosti. Jedná se totiž o primární pedagogické zásady, které mimo jiné také vychází z příslušných právních předpisů jako je například Listina základních práv a svobod.

Odbornost a kvalita – Jako předloha pro pojetí podpůrných opatření slouží mezinárodní klasifikační systémy a národní normy a standardy.

Efektivita a dostupnost – Dle autorů nebyl tehdejší způsob financování vzdělávacích potřeb efektivní, protože systém neuměl klasifikovat určité skupiny žáků se speciálně vzdělávacími potřebami. Aby se tomuto předešlo, je pro všechny školy dostupný manuál podpory, který by měl být cestou k efektivnímu financování.

Jednotný přístup – Katalog podpůrných opatření je nástrojem pro ucelenou míru podpory na rozličných školách. Pokud by znevýhodněný žák přešel na jinou školu, mělo by se plynule pokračovat v jeho podpoře, a to bez větších rozdílů.

Metodické vedení – V katalogu podpůrných opatření lze nalézt návody i inspiraci pro činnost pedagogických pracovníků. Samotný katalog ovšem neomezuje jejich kreativitu a samostatnost, ale pouze upozorňuje na zásady, pravidla a výhody poskytování podpůrných opatření.

Kontinuita a spolupráce – Katalog podpůrných opatření je společné shrnutí z praxí nabytých zkušeností stovek speciálních pedagogů.

Rozvoj a otevřenost – Katalog podpůrných opatření je pojat jako otevřený soubor poznatků a zkušeností, které budou dále doplňovány dle aktuálnosti.

1.4.3 STUPNĚ PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ

Podpůrná opatření se člení do pěti stupňů dle organizační, pedagogické a finanční náročnosti. U každého žáka se speciálně vzdělávacími potřebami je možná kombinace stupňů i druhů podpůrných opatření dle jeho potřeb (Michalík et al. 2020, s. 23).

Podpůrná opatření I. stupně

Tato podpůrná opatření poskytuje sama mateřská škola bez doporučení školského poradenského zařízení. Pro realizaci tohoto stupně MŠ nedostává žádné finance, vychází proto pouze ze svého rozpočtu. V tomto stupni učitel nejprve identifikuje problém na základě pedagogické diagnostiky, přičemž využívá jejích základních prostředků, jedná se o pozorování, rozhovor a rozbor práce dítěte. Poté nastává samotné provedení podpůrných opatření, která lze realizovat pouze po dobu tří měsíců. Jestliže se zjistí, že dítěti během této doby podpůrná opatření nepomáhají, je možné využít jiná, avšak předtím je nutné

dát poskytnutým podpůrným opatřením čas, aby se ukázala očekávaná efektivita (Michalík et al. 2020, s. 23–36).

Podpůrná opatření a jejich efektivita by se měly průběžně vyhodnocovat stejně tak, jako se vyhodnocuje vzdělávací proces. U vyhodnocení podpůrných opatření se poté může ukázat, že se u dítěte problém vyřešil a podpůrná opatření už nejsou třeba – poskytování podpůrných opatření se ukončí. Dále může nastat situace, že podpůrná opatření u dítěte zabrala, ale kdyby se ukončila, problém by se vrátil – zde se podpůrná opatření poskytují nadále, klidně i dlouhodobě, dokud problémy trvají. Může se také stát, že podpůrná opatření jsou nedostačující, problém dítěte se nevyřešil a trvá nadále – v této situaci mateřská škola zkontaktuje zákonného zástupce a doporučí mu, aby využil poradenskou pomoc školského poradenského zařízení (Michalík et al. 2020, s. 37–38).

Podpůrná opatření prvního stupně jsou prevencí, která předchází neúspěchu ve vzdělávání. Mohou také zabránit závažnějším problémům, které řeší školské poradenské zařízení (Michalík et al. 2020, s. 38).

Podpůrná opatření II. – V. stupně

Zákonný zástupce dítěte, který dostal doporučení od mateřské školy, aby využil pomoc školského poradenského zařízení, nebo se pro to rozhodl sám, objedná dítě do školského poradenského zařízení a nejpozději do tří měsíců je dítě vyšetřeno (Michalík et al. 2020, s. 53).

Školské poradenské zařízení posoudí speciálně vzdělávací potřeby na základě sdělení rodiče, dítěte, závěrů mateřské školy a vyšetření lékařů a odborníků, kteří se podíleli na péči o dítě. Poté vypracuje návrh podpůrných opatření a zprávu z vyšetření. Také předloží doporučení ke vzdělávání dítěte se speciálně vzdělávacími potřebami, které je určeno pro mateřskou školu a rodiče. Než je samotné doporučení vydáno, zástupce školského poradenského zařízení zkontaktuje mateřskou školu a doporučení s ní zkonzultuje. V mateřské škole zpravidla funguje pověřená osoba, která se zástupcem školského poradenského zařízení projednává nastavení podpůrných opatření. Cílem komunikace mezi mateřskou školou a školským poradenským zařízením je zjistit, zda podpůrná opatření lze v prostředí mateřské školy realizovat a zda jsou v nejlepším zájmu dítěte. Předtím než začne mateřská škola poskytovat podpůrná opatření, musí dostat

doporučení ke vzdělávání dítěte od školského poradenského zařízení a informovaný souhlas zákonného zástupce. Nejpozději do čtyř měsíců ode dne, kdy byla podpůrná opatření nastavena, začne mateřská škola s jejich realizací (Michalík et al. 2020, s. 53).

Podpůrná opatření II. stupně

Tento stupeň spočívá v úpravě výukových metod i forem práce, podmínek přijímání a ukončování vzdělávání. Mohou zde být doporučena i opatření s finanční částkou, za kterou je lze poskytovat. Může jít například o předmět speciálně pedagogické péče, pedagogické intervence nebo o pořízení speciálních pomůcek. Je zde také možnost vzdělávat dítě dle individuálního vzdělávacího plánu (Michalík et al. 2020, s. 24).

Podpůrná opatření III. stupně

Dítě, kterému je poskytována podpora v tomto stupni, může být neúspěšné například z důvodu lehkého mentálního postižení, zrakového, sluchové či tělesného postižení aj. (Michalík et al. 2015, s. 10). Zde jsou již nutné úpravy ve věci forem a metod vzdělávání, organizace výuky a průběhu vzdělávání, ale také očekávaných výstupů vzdělávání a hodnocení dítěte. Dítě v tomto stupni mnohdy potřebuje podporu asistenta pedagoga či druhého pedagoga, který je ve třídě (Michalík et al. 2020, s. 26).

Podpůrná opatření IV. stupně

Do čtvrtého stupně podpory patří dítě, které je neúspěšné například z důvodu středně těžkého nebo těžkého mentálního postižení, těžkého zrakového a sluchového postižení aj. V tomto stupni charakter speciálně vzdělávacích potřeb dítěte vyžaduje významné úpravy vzdělávání. Dítě by mělo mít jako podporu individuální vzdělávací plán s využitím speciálních didaktických a kompenzačních pomůcek, které jsou finančně náročnější, a také pomůcky ICT (Michalík et al. 2015, s. 26).

Podpůrná opatření V. stupně

Opatření tohoto stupně jsou určena dětem, které trpí hlubokou mentální retardací a kombinací těžkých zdravotních postižení (Michalík et al. 2015, s. 26). V tomto stupni je nutné v co nejvyšší míře přizpůsobit organizaci, průběh a obsah vzdělávání dítěte. Také je potřeba podporovat rozvoj jeho schopností a dovedností a kompenzovat důsledky, které mu postižení přináší. Vzdělávání těchto dětí zpravidla probíhá s podporou asistenta

pedagoga, speciálního pedagoga, druhého pedagogického pracovníka a mnohdy i s osobou, která je důležitá pro podporu dítěte (Michalík et al. 2020, s. 32–33).

1.4.4 PLÁN PEDAGOGICKÉ PODPORY (PLPP)

Plán pedagogické podpory je podpůrné opatření prvního stupně. Vyhláška č. 27/2016 Sb., stanovuje, že mateřská škola může zpracovat plán pedagogické podpory, pokud při realizaci podpůrných opatření prvního stupně nestačí zohlednění individuálních vzdělávacích potřeb dítěte při vzdělávání (Vyhláška č. 27/2016 Sb., § 10, odst. 2, cit. 2020-12-30). Původně byl vzor PLPP součástí příloh této vyhlášky, avšak její novela tento vzor ruší. Pro mateřské školy to znamená, že si mohou vybrat takovou formu PLPP, která odpovídá požadavkům a kultuře konkrétní MŠ (Michalík et al. 2020, s. 37).

Obsahem PLPP jsou osobní údaje o dítěti, důvod, proč je plán vytvářen, co se chystá s dítětem dělat, stručná charakteristika potíží dítěte, vytyčení cílů, metody a organizace výuky, hodnocení dítěte a také pomůcky. Součástí PLPP jsou mimo jiné i podpůrná opatření, která se nevztahují pouze k výuce, ale mohou souviset například s rodinnou situací nebo s aktuálním zdravotním stavem dítěte. Předpokládá se, že s tímto plánem seznámí zákonného zástupce dítěte učitel (Mrázková a Zapletalová, 2014/2016, s. 12, cit. 2020-12-30).

Plán se vyhodnocuje nejpozději po třech měsících ode dne jeho zahájení (Metodický portál RVP.CZ, cit. 2020-12-30). PLPP je písemným materiálem a zároveň nástrojem, na základě kterého si učitel uvědomí dosavadní i následující postupy (Mrázková a Zapletalová, 2014/2016, s. 12, cit. 2020-12-30).

1.4.5 INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN (IVP)

Podle vyhlášky č. 27/2016 Sb., mateřská škola zpracovává individuální vzdělávací plán, pokud to vyžadují speciálně vzdělávací potřeby dítěte. Mateřská škola tak činí na základě doporučení školského poradenského zařízení, přičemž vychází také ze ŠVP a vyjádření zákonného zástupce dítěte. Jedná se tedy o závazný dokument, který se zpracovává od druhého stupně podpůrných opatření a na jehož základě jsou naplňovány speciálně vzdělávací potřeby (Vyhláška č. 27/2016 Sb., § 3 odst., 1 a 2, § 2, cit. 2020-12-30; Kendíková, 2016 s. 88).

Ke zpracování plánu musí mateřská škola získat písemný souhlas zákonného zástupce, jako tomu je u ostatních podpůrných opatření. Zákonný zástupce podepisuje žádost, která je součástí doporučení školského poradenského zařízení. Od doby získání souhlasu od zákonného zástupce má mateřská škola třicet dní na to, aby plán vypracovala. Zpravidla je plán zpracován na jeden školní rok, avšak může být během této doby upravován či doplňován dle potřeb dítěte. Při jeho přípravě je nutné dbát na to, aby byl stručný, jasný a přehledný, protože by měl sloužit jako praktická pomůcka učitele pro vzdělávání dítěte (Michalík et al. 2020, s. 90-91).

Obsahem IVP jsou druhy a stupně podpůrných opatření, údaje o dítěti a pedagogických pracovnících, kteří se podílejí na vzdělávání dítěte. Rovněž jsou součástí informace, které se týkají úprav obsahu vzdělávání, metod a forem výuky i hodnocení. Řadí se sem také informace o časovém a obsahovém rozvržení výuky či případná úprava očekávaných výstupů. IVP je sledován a vyhodnocován nejméně jednou ročně školským poradenským zařízením v součinnosti s mateřskou školou (Vyhláška č. 27/2016 Sb., § 3, odst., 3, § 4, odst., 2 cit. 2020-12-30)

Školské poradenské zařízení poskytuje v tomto ohledu poradenskou pomoc dítěti, zákonnému zástupci i mateřské škole dítěte. Součástí příloh vyhlášky č. 27/2016 Sb. je formulář IVP (Vyhláška č. 27/2016 Sb., § 4, odst. 2, cit. 2020-12-30).

Zelinková (2011, s. 172) popisuje IVP jako závazný pracovní materiál, který slouží všem, kdo se účastní výchovně-vzdělávacího procesu integrovaného dítěte. Přínosem tohoto plánu je, že dítě může pracovat podle svých schopností a možností svým tempem nehledě na učební osnovy a stresující porovnávání s ostatními dětmi. Díky IVP má učitel možnost pracovat s dítětem na úrovni, kterou dosahuje, bez obavy, že neplní požadavky učebních osnov. Pro učitele je IVP také návodem, podle kterého dítě učí a hodnotí.

Mimo jiné je také důležité zapojení rodičů dítěte, kteří se stávají zodpovědnými za výsledky jeho práce. Komunikací s rodiči ohledně sestavování IVP lze předejít řadě možných problémů (Kendíková, 2016, s. 97). Také zdůrazňuje, že je potřeba co nejvíce zpracovávat připomínky rodičů a eventuálně vysvětlovat své odlišné postoje. Rodič je přece ten, kdo své dítě zná nejlépe (Kendíková, 2016, s. 97).

Dle Kendíkové (2016, s. 101) je dobře zpracovaný a správně užívaný IVP cestou k úspěchu při vzdělávání dětí se speciálně vzdělávacími potřebami.

2 ŠKOLNÍ PORADENSTVÍ V RÁMCI MATEŘSKÉ ŠKOLY

Tato kapitola se zaměřuje na poradenství v mateřské škole, zabývá se jeho principy, členy poradenského týmu a poradenskými činnostmi.

Pedagogické poradenství v mateřské škole je doplňkem a podporou výchovy a vzdělávání dětí. Lze díky němu také předejít řadě problémů ve výchovně-vzdělávacím procesu dítěte. Jedná se tak o jednu z povinností učitele, která vede ku prospěchu dětí. Poradenské služby, které učitel poskytuje, přispívají ke spokojenosti a úspěchům dětí v MŠ. Pravidla, na základě kterých je tak činěno, by měla být obsažena ve školním vzdělávacím programu a školním řádu příslušné MŠ (Lipnická, 2017, s. 13).

V rámci mateřské školy nemá ředitel povinnost zajistit poskytování poradenských služeb školním poradenským pracovištěm. Pokud ale mateřská škola spadá pod základní školu, může školní poradenské pracoviště poskytovat poradenské služby také dětem z mateřské školy i jejich rodičům (Zajícová, 2020, s. 28, cit. 2020-12-20).

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) říká následující:

- Učitel mateřské školy „provádí poradenské činnosti pro rodiče ve věcech výchovy a vzdělávání jejich dětí v rozsahu odpovídajícím pedagogickým kompetencím učitele a možnostem mateřské školy (MŠMT, RVP PV, 2018, s. 45, cit. 12-26-2020).“
- „Mateřská škola podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o dítě; nabízí rodičům poradenský servis i nejrůznější osvětové aktivity v otázkách výchovy a vzdělávání předškolních dětí (MŠMT, RVP PV, 2018, s. 35, cit. 12-26-2020).“
- „Specializované služby, jako je logopedie, rehabilitace či jiná péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami, ke kterým předškolní pedagog sám není dostatečně kompetentní, jsou zajišťovány ve spolupráci s příslušnými odborníky (speciálními pedagogy, školními či poradenskými psychology, lékaři, rehabilitačními pracovníky aj.) (MŠMT, RVP PV, 2018, s. 34, cit. 12-26-2020).“

2.1 PRINCIPY PORADENSTVÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE

Jedná se o principy humanistické pedagogiky a psychologie, které by měly být zohledňovány a respektovány při poskytování poradenství v mateřské škole (Lipnická, 2017, s. 11).

Rovnocennost

Každé dítě v mateřské škole má právo na rovnocennou výchovně-vzdělávací péči učitele-poradce také v rámci poradenských služeb (Kariková a Oravcová, 2011 in Lipnická, 2017, s. 11).

Vstřícnost

Učitel-poradce by měl dávat najevo svým vzhledem, chováním, činnostmi a komunikací, že jsou pro něj děti i rodiče důležití a chce jim poskytnout upřímnou pomoc a radu. Svou zdvořilostí by měl učitel také poskytovat vhodný vzor pro případnou nápodobu (Kariková a Oravcová, 2011 in Lipnická, 2017, s. 11).

Akceptace

Učitel-poradce by měl mít úctu k dítěti i rodiči, respektovat je takové, jací jsou a brát je vážně. V žádném případě by neměl snižovat jejich důstojnost, názory a rozhodnutí (Kariková a Oravcová, 2011 in Lipnická, 2017, s. 12).

Objektivnost

Učitel-poradce by v první řadě neměl být jakýmkoliv způsobem zaujatý vůči dítěti a rodiči. Jejich situace a problémy by měl řešit podle platných a pravdivých skutečností a vycházet z více zdrojů poznání a posuzování (Kariková a Oravcová, 2011 in Lipnická, 2017, s. 12).

Empatie

Učitel-poradce by měl být schopný vcítit se do situace, problému dítěte či rodiče a projevit mu porozumění. Dítě i rodič by měli cítit, že pomoc učitele vychází z porozumění jejich situaci (Kariková a Oravcová, 2011 in Lipnická, 2017, s. 12).

Autentičnost

Učitel-poradce by se měl vyvarovat přetvářky a měl by se chovat upřímně s ohledem na profesionalitu a etiku (Kariková a Oravcová, 2011 in Lipnická, 2017, s. 12).

Srozumitelnost

Učitel-poradce by měl přizpůsobit svou komunikaci možnostem dětí a rodičů, zároveň ale nesmí ztratit svoji věrohodnost a přesvědčivost (Kariková a Oravcová, 2011 in Lipnická, 2017, s. 12).

Sebeovládání

Sebeovládání učitele-poradce vhodně působí na dítě a rodiče a podporuje u nich pocit jistoty a bezpečí (Kariková a Oravcová, 2011 in Lipnická, 2017, s. 12).

Nezištnost

Učitel-poradce by měl mít na paměti, že v mateřské škole pomáhá dětem a rodičům jako zaměstnanec, ne jako soukromá osoba. Jeho povinností je řídit se pracovní smlouvou, zákoníkem práce a pracovním řádem MŠ. Za poradenskou činnost tedy nemůže požadovat navýšení svého platu (Kariková a Oravcová, 2011 in Lipnická, 2017, s. 12).

2.2 ČLENOVÉ PORADENSKÉHO TÝMU V MATEŘSKÉ ŠKOLE

Členové v poradenském týmu MŠ by měli spolupracovat dle všech pravidel, k jejichž dodržování jsou jako zaměstnanci zavázáni. Aby svou pracovní náplň plnili důsledně, měli by si navzájem pomáhat, radit a kontrolovat se (Lipnická, 2017, s. 37).

Mezi členy poradenského týmu MŠ patří zejména její pedagogičtí a odborní zaměstnanci – učitelé, psychologové, speciální pedagogové, asistenti pedagoga atd. Tým mohou tvořit i externí odborníci například z poradenských center nebo klinické oblasti. Poradenství, které poskytují odborníci, je realizováno dle jejich profesní specializace samostatně, nebo v týmové spolupráci (Lipnická, 2017, s. 37).

Členové základního poradenského týmu v MŠ musí být v poradenské činnosti sešraní a působit jednotně. Nesmí například dojít k tomu, aby radili a informovali

rozdílně, což by působilo velmi zmatečně. Zároveň by měli mít dobré vztahy s lidmi, pozitivně myslet a umět porozumět svému okolí (Lipnická, 2017, s. 37–38).

2.3 PORADENSKÁ ČINNOST MATEŘSKÉ ŠKOLY

V mateřské škole by měli učitelé radit a pomáhat v rámci výchovně-vzdělávacího, informačního a kolegiálního poradenství. Náplň poradenské činnosti se v mateřských školách může lišit, což je dáno jedinečnými situacemi a okolnostmi (Lipnická, 2017, s. 15–16).

Lipnická (2017, s. 15-16) vymezuje druhy poradenství v mateřské škole:

Výchovně- vzdělávací poradenství (pro děti, rodiče a kolegy v MŠ)

Zaměřuje se na prevenci či nápravu situací a problémů dětí, které například:

- mají speciálně vzdělávací potřeby
- nezdravě se stravují, jsou obézní či odmítají stravu
- nejsou připravené na vstup do základní školy apod.

Informační poradenství (pro rodiče a kolegy v MŠ)

Učitel informuje například:

- o školním vzdělávacím programu a školním řádu
- o právních předpisech ve školství, týkajících se například edukace a řízení MŠ
- o podmínkách, průběhu a organizaci výchovy a vzdělávání
- o právech a potřebách dětí ve výchově a vzdělávání apod.

Kolegiální poradenství

Může se zaměřovat například na:

- zlepšení spolupráce v týmu
- navázání či zkvalitnění spolupráce mezi MŠ a rodiči dětí
- inovování cílů, obsahu, prostředků a podmínek edukace apod.

3 ŠKOLSKÁ PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ (ŠPZ)

Tato kapitola pojednává o školských poradenských zařízeních, mezi které se řadí pedagogicko-psychologická poradna a speciálně pedagogické centrum. Pozornost bude věnována především jejich členům a základním činnostem.

Podle § 116 školského zákona ŠPZ „zajišťují pro děti, žáky a studenty a jejich zákonné zástupce, pro školy a školská zařízení informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost, poskytují odborné speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické služby, preventivně výchovnou péči a napomáhají při volbě vhodného vzdělávání dětí, žáků nebo studentů a přípravě na budoucí povolání. Školská poradenská zařízení spolupracují s orgány sociálně-právní ochrany dětí a orgány péče o mládež a rodinu, poskytovateli zdravotních služeb, popřípadě s dalšími orgány a institucemi“ (Školský zákon č. 561/2004 Sb., ve znění účinném od 2020-08-25, cit. 2020-12-20).

3.1 PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ PORADNA (PPP)

Pedagogicko-psychologické poradny jsou bezpochyby nejznámějším typem poradenského zařízení mezi veřejností. Zabývají se problémy ve výchově i ve školním vzdělávání dětí a mládeže (Novosad, 2009, s. 199). V České republice bychom našli 47 poraden a 162 odloučených pracovišť (UIV.CZ, cit. 2020-12-20).

Věkové rozhraní dětí a mládeže je od 3 (od nástupu do MŠ) do 21 let, eventuálně do ukončení studia. Služby PPP jsou poskytovány také rodičům, pedagogům a školám. Poradna nabízí standardní a nadstandardní služby, přičemž standardní služby jsou poskytovány bezplatně. Zkontaktovat PPP mohou sami rodiče dětí či školy pouze po dohodě s rodiči (PPP Plzeň, cit. 2020-12-20; Knotová a kol., 2014, s. 18).

3.1.1 ČLENOVÉ A ČINNOSTI PPP

Členové týmu PPP jsou psychologové, speciální pedagogové, metodik prevence a sociální pracovníci (Pešová a Šamalík, 2006, s. 11).

Činnosti PPP se zpravidla uskutečňují ambulantně v prostorách poradny. Vyšetření je možné provést i v budově školy (Knotová a kol., 2014, s. 18).

Standardní činnosti poradny jsou:

- komplexní psychologická, speciálně-pedagogická a sociální diagnostika
- psychologické a speciálně-pedagogické poradenské činnosti
- zpracování posudků a odborných podkladů
- konzultace a odborné informace pro pedagogické pracovníky škol a školských zařízení
- spolupráce s resortními i ostatními institucemi a organizacemi, s orgány státní správy v rámci své působnosti
- poradenské služby psychologů a speciálních pedagogů pro školy, které tyto služby nemají zajištěny jinak (Knotová a kol., 2014, s. 18–19).

3.2 SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÉ CENTRUM (SPC)

SPC poskytují poradenskou pomoc žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním. Rovněž poskytují odborné konzultace a informace pedagogům a rodičům ohledně vzdělávání těchto žáků. Centra jsou zřízena dle konkrétních zaměření, přičemž každé centrum se orientuje na žáky s jedním či s více druhy postižení (Kendíková, 2016 s. 52; Vítková, 2003, s. 121). Služby jsou poskytovány ambulantně v centrech, v budově školy a školských zařízení či v rodinách (Opekarová, 2010, s. 24–25).

V České republice jsou zřízena SPC, která se zaměřují na žáky:

- s vadami řeči
- se zrakovým postižením
- se sluchovým postižením
- s tělesným postižením
- s mentálním postižením
- s poruchou autistického spektra
- hluchoslepé

- s více vadami (Kendíková, 2016, s. 53).

3.2.1 ČLENOVÉ A ČINNOSTI SPC

Mezi členy týmu SPC patří speciální pedagogové, kteří se zaměřují na příslušné problémy, psychologové a sociální pracovníci (Pešová a Šamalík, 2006, s. 11).

Hlavními úlohami SPC jsou zjišťování speciální připravenosti zdravotně postižených žáků na školní výuku, diagnostika jejich SVP a v neposlední řadě zpracovávání odborných podkladů pro jejich integraci, pro další opatření ve vzdělávání a zařazení či přeřazení těchto žáků do škol a školských zařízení (Opekarová, 2010, s. 25).

Základními činnostmi SPC mohou být například:

- komplexní speciálně pedagogická a psychologická diagnostika
- tvorba strategie podpory žáka
- přímá práce s jedincem či skupinou
- včasná a krizová intervence
- konzultace pro rodiče, pedagogy, školy a školská zařízení
- pomoc při integraci žáků
- zapůjčování rehabilitačních a kompenzačních pomůcek a odborné literatury (Opekarová, 2010, s. 25).

4 SPOLUPRÁCE MŠ A PPP PŘI VYŠETŘENÍ ŠKOLNÍ ZRALOSTI

V této kapitole budeme věnovat pozornost spolupráci MŠ a PPP při vyšetření školní zralosti. Nastínění této problematiky pokládáme za podstatné již proto, že se budeme screeningovým šetřením školní zralosti zabývat v empirické části práce. PPP je pro MŠ velmi důležitým partnerem, který může pomoci najít nejvhodnější způsob, jak rozvíjet individuální schopnosti dítěte, jak mu porozumět a přistupovat k němu. U dětí předškolního věku probíhá spolupráce MŠ s PPP nejčastěji při řešení problémů v psychickém a sociálním vývoji a při vyšetření školní zralosti (Syslová, 2018, s. 82).

4.1 SCREENINGOVÉ VYŠETŘENÍ ŠKOLNÍ ZRALOSTI

Hartl (2009, s. 708) definuje školní zralost jako „*způsobilost dítěte absolvovat školní vyučování*“. U zralého dítěte se předpokládá určitá úroveň rozvoje jazyka a myšlenkových operací, dále pak schopnosti aktivní pozornosti, soustředění a sociálních dovedností (Hartl, 2009, s. 708).

Většina dětí, které navštěvují poslední rok mateřské školy, podstupují screeningové vyšetření školní zralosti realizované psychology či speciálními pedagogy přímo v prostředí mateřské školy. Při vyšetření odborníci obvykle používají Jiráskovu úpravu Kernova testu, který je založen na zákonitosti percepčně motorického vyspívání dítěte (Matějček, 2011, s. 119).

Pokud dítě ve vyšetření nesplní požadované limity, je u něj nutné provést podrobnější vyšetření v PPP, jehož neodmyslitelnou složkou je test inteligence. Pro takové vyšetření je třeba získat informace prostřednictvím pozorování dítěte v běžných situacích při a zajistit posudek od učitelek MŠ. Rovněž je nutné zpracovat anamnézy dítěte společně s rodiči (Matějček, 2011, s. 119).

Vyšetření školní zralosti může rodičům dítěte doporučit učitelka MŠ na základě svého pozorování a pedagogické diagnostiky či si o vyšetření mohou zažádat sami rodiče. V obou případech je vyžadován písemný souhlas rodičů s provedením screeningového vyšetření u svého dítěte. Výsledky vyšetření jsou poté rodičům sděleny na individuální konzultaci s psychologkou. O těchto výsledcích jsou také informovány učitelky MŠ, které

mají možnost na jejich základě pracovat s dětmi dle doporučení v rámci náplně MŠ (PPP Praha, cit. 2021-03-16).

Průběh screeningového vyšetření školní zralosti v konkrétní mateřské škole představíme v empirické části práce prostřednictvím čtyř případových studií.

EMPIRICKÁ ČÁST

5 CÍL VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ A FORMULACE VÝZKUMNÝCH OTÁZEK

Hlavním záměrem empirického šetření je popsat poradenskou činnost v konkrétní mateřské škole a charakterizovat její fungování na základě obsahové analýzy dokumentů, provedených rozhovorů a pozorování.

Jak již bylo popsáno v teoretické části, poradenská činnost se v jednotlivých mateřských školách může lišit, jelikož souvisí s jedinečnými situacemi a okolnostmi (Lipnická, 2017, s. 16), proto je naším cílem zmapovat, jak funguje poradenská činnost v konkrétní mateřské škole v Praze.

5.1 VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Pro uskutečnění empirického šetření byly s ohledem na cíl výzkumu stanoveny tyto výzkumné otázky, které budou po vyhodnocení dat interpretovány:

VO1: Jak fungují poradenské činnosti v konkrétní mateřské škole?

VO2: Jak jsou organizovány poradenské činnosti v konkrétní mateřské škole?

VO3: Kdo poskytuje poradenské činnosti v konkrétní mateřské škole?

6 METODOLOGIE VÝZKUMU

Za účelem hlubšího porozumění sebranému materiálu jsme volili kvalitativní výzkum.

6.1 Kazuistiky, případové studie

Nejvhodnější metodou kvalitativního výzkumu byla pro naši potřebu případová studie. V kazuistice se totiž výzkumník detailně zaměřuje na konkrétní případy jednotlivců s cílem nalézt důvody vzniku jejich aktuálního stavu. Kazuistiky jsou následně podrobeny detailnímu šetření, při kterém jsou vyhledány společné znaky jednotlivých případů, příčiny, důsledky a aktuální komplikace (Skutil, 2011, s. 13).

V kazuistikách z pedagogického prostředí se výzkumník věnuje dětem s výchovnými či vzdělávacími obtížemi, přičemž potřebná data nejčastěji získává pozorováním, strukturovaným rozhovorem nebo analýzou produktů činnosti žáka (Skutil, 2011, s. 113).

Pro naše případové studie jsme získávali data prostřednictvím obsahové analýzy pedagogických dokumentů, nesystematickým pozorováním a polostrukturovaným rozhovorem.

K obsahové analýze pedagogických dokumentů nám MŠ s velkou ochotou poskytla tyto dokumenty:

- pedagogické diagnostiky dětí
- plán pedagogické podpory
- evidenční listy dětí
- dětská portfolia.

Nesystematicky jsme pozorovali, jak probíhá screening školní zralosti. Při tomto vyšetření psychologka využívala Jiráskův test školní zralosti pouze pro kresbu pána. Ostatní testové metody byly vlastní a nebyly nám poskytnuty. Šablona screeningu školní zralosti, podle které psychologka vyšetřovala, se nachází v příloze č. 1.

Pro polostrukturovaný rozhovor s učitelkou MŠ, speciální pedagožkou a psychologkou jsme si stanovili tyto otázky:

- Jaké poradenské činnosti v MŠ poskytuje?
- Jak často probíhají logopedické nápravy?
- Jaká je školní anamnéza dětí?
- Jak probíhá screeningové vyšetření?

6.2 Charakteristika výzkumného vzorku

Úvodem jsme telefonicky zkontaktovali vybranou MŠ a požádali o přeposlání naší žádosti ohledně spolupráce na výzkumu rodičům, kteří mají zájem o screening školní zralosti svých dětí. Dále jsme zájemce o účast na výzkumu seznámili s informovaným souhlasem.

Výzkumný vzorek tvoří děti předškolního věku docházející do vybrané MŠ. Jedná se o státní MŠ se třemi třídami, která se nachází v Praze a má po městě několik poboček. Tato MŠ sdílí jednu budovu společně se základní školou. V první třídě je 18 dětí ve věku 3–4 let, ve druhé třídě je 25 dětí ve věku 4–5 let a ve třetí třídě je 25 dětí ve věku 5–6 let. Celková kapacita této MŠ je 70 dětí. V každé třídě jsou dvě paní učitelky. Jedna z nich je zároveň speciální pedagožka se zaměřením na logopedii, která v MŠ vede logopedický kroužek.

Pro naše výzkumné šetření byly vybrány děti, které navštěvují poslední ročník MŠ, tedy třetí třídu. Výzkumný vzorek byl volen kombinací dostupného a záměrného výběru a tvoří jej čtyři chlapci ve věku 5–6 let, kteří by měli nastoupit příští rok do základní školy.

7 ETICKÉ ASPEKTY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Nejdříve jsme připravili vzor písemného informovaného souhlasu, který jsme poslali vybraným rodičům. V dokumentu žádáme rodiče o udělení souhlasu s poskytováním informací a materiálů o jejich dětech mateřskou školou. Dále rodiče prosíme o písemné schválení naší účasti na screeningovém vyšetření v roli pozorovatelů. V úvodním dopisu jsme zdůrazňovali dobrovolnost účasti dětí a právo kdykoliv ukončit spolupráci, právo na výsledky studie, ochranu osobních údajů a právo na seznámení se s dalším průběhem výzkumu. Součástí souhlasu je také prohlášení o mlčenlivosti a ochraně osobních údajů. Veškeré osobní údaje jsme vynechali či změnili. Podepsané souhlasy pak rodiče přinesli v den výzkumu a převzali podepsaný stejnopis.

Další informovaný souhlas obdržela psychologka z PPP. Psycholožku jsme požádali o to, abychom se mohli účastnit screeningového vyšetření jako pozorovatelé. Zdůraznili jsme jako u předchozího souhlasu dobrovolnost účasti, právo kdykoliv ukončit spolupráci, právo na výsledky studie, ochranu osobních údajů a právo na seznámení se s dalším průběhem výzkumu. Podepsaný souhlas pak psychologka dodala v den výzkum a také převzala podepsaný stejnopis.

Podepsané souhlasy jsou z důvodu ochrany osobních údajů uloženy u autora bakalářské práce.

8 ORGANIZACE A PRŮBĚH ŠETŘENÍ

Samotnému výzkumnému šetření předcházela výběr výzkumného vzorku. Výzkum probíhal ve všední den ráno v únoru 2021. V průběhu šetření jsme nahlíželi do pedagogických diagnostik, dětských portfolií, evidenčních listů dětí a do PLPP jednoho z chlapců (PLPP je součástí přílohy č. 2.). Dále jsme pozorovali screening školní zralosti a pořídili rozhovor s učitelkou, speciální pedagožkou a psychologkou.

Nahlížení do pedagogických diagnostik, dětských portfolií, evidenčních listů dětí a PLPP probíhalo ve třídě předškoláků brzy ráno, kdy v MŠ ještě nebyly přítomné děti, a následně pak odpoledne téhož dne.

Screening školní zralosti se odehrával ve dvojicích separovaně od ostatních dětí v ředitelně mateřské školy. Zde byla přítomna psychologka, dvě děti a my v roli pozorovatele. Vyšetření chlapců trvalo přibližně třicet minut. Rozhovory mezi psychologkou a dětmi byly podrobně přepsány, jelikož jsme nedostali souhlas s nahráváním. Pořízené přepisy jsou zachyceny v elektronické příloze práce.

Po screeningovém vyšetření si psychologka pozvala učitelku MŠ a vedla s ní rozhovor o průběhu vyšetření chlapců, předložila jí své závěry a návrhy. Tento rozhovor byl také přepsán a je součástí elektronické přílohy práce. Následně jsme vedli rozhovory s učitelkou, speciální pedagožkou a psychologkou, které jsou také přepsány a vloženy do elektronické přílohy práce.

Na základě analýzy těchto materiálů jsme vytvořili kompletní kazuistiky čtyř chlapců.

8.1 PREZENTACE KAZUISTIK

8.1.1 KAZUISTIKA CHLAPCE A

Datum záznamu: 2. 2. 2021

Věk chlapce v době záznamu: 5 let a 5 měsíců

1. Rodinná anamnéza

Chlapec A žije v domácnosti pouze s matkou. Společně žijí v malém bytě, ve kterém mají šest koček. Když mu byly dva roky, jeho rodiče se rozvedli. O styk s chlapcem

otec nejví zájem. Rodiče mezi sebou mají velmi špatné vztahy, což se odráží na psychice chlapce. Matka před chlapcem otce pomlouvá, o čemž se chlapec zmínil i při vyšetření školní zralosti.

2. Osobní anamnéza

Chlapec A byl plánované dítě. Porod byl komplikovaný (chlapec měl omotanou pupeční šňůru kolem krku) ale nakonec proběhl přirozeně. Chlapec neprodělal žádnou závažnější nemoc. Je velice odolný a nebývá nemocný. Má logopedické problémy.

3. Školní anamnéza

Chlapec dochází do MŠ od září 2019 a od září 2020 navštěvuje třídu předškoláků. Od nástupu do MŠ měl problémy s agresí a zvládáním konfliktních situací. Často nadával nebo bouchal do věcí, poté se urazil a dlouhou dobu vydržel být zalezlý v koutě.

Matka mu kupuje mnoho hraček, ale ze všeho nejraději tráví chlapec čas na tabletu, na kterém hraje hry. Je hodně fixovaný na chlapce D, který je momentálně v období, kdy si chce hrát i s jinými dětmi, a chlapec A s tím má problémy a vyčítá mu to, tahá ho, nadává mu a vyhrožuje, že si s ním už nebude hrát apod. Komunikace chlapce A se při konfliktech zlepšila až ve třídě předškoláků, ale ne o mnoho. Uražení mu sice vydrží kratší dobu, ale stále není schopen o problému mluvit a spíše se uzavře. Má rád, když jsou věci tak, jak chce on. Má velmi rozporuplné stavy, během dne je milý a chce si povídat, ale poté se z ničeho nic naštvě a na všechny se zlobí.

Chlapec neumí barvy, když vidí například zelenou, tak neřekne zelená, ale že to je tráva. Dále má nekorektní úchop a neumí ovládat své emoce. V MŠ navštěvuje logopedický kroužek.

Na odpolední spánek si bere šaty své matky, bez kterých má problém usnout. Šaty si vezl s sebou i na školku v přírodě. Když se paní učitelky snažily chlapce tento zlozvyk odnaučit, nemluvil celý den o ničem jiném, než jestli si bude moct vzít na spaní šaty.

4. Pedagogická diagnostika

Pedagogickou diagnostiku MŠ provádí dvakrát ročně, nejprve na začátku školního roku a podruhé v období měsíců února–dubna. Hodnotí se počtem bodů 1–6 (1 bod – nejméně, nezvládá, 6 bodů – umí, zvládá, zautomatizováno).

První pedagogická diagnostika u chlapce A byla provedena ve školním roce 2019/2020. Nejprve v září 2019 a podruhé v březnu 2020. Druhá diagnostika byla provedena v říjnu 2020 a podruhé se zatím neuskutečnila.

Tabulka 2: Pedagogická diagnostika 2019/2020 chlapec A

Rozumové schopnosti	Sociabilita, chování	Sebeobsluha, návyky	Jemná motorika	Hrubá motorika	Barvy Výslovnost
Řeč, komunikace	Jednání s kamarády	Oblékání	Držení tužky	Držení těla	Základní barvy (6)
4	5	4	4	4	1
4–5	5	4	4	4–5	1
Určení velikosti, množství	Jednání s dospělým	Stolování	Lateralita	Chůze, běh	Odstíny (10–12)
2	3	5	P	6	1
2–3	3-4	5	P	6	1
Časoprostorové vztahy	Hra individuálně, s kamarády	Hygienické návyky	Lidská postava (detaily)	Rovnováha	
1	5 K	6	4	5	
2	5 K	6	4	5	
Slovní zásoba	Hra v kolektivu	Úklid	Grafomotorika	Manipulace s míčem	
4	4	4	4	5	
5	4–5	4–5	4–5	5	

(Zdroj: MŠ, vlastní zpracování)

Pracovní poznámky učitelky – závěry z jednotlivých etap hodnocení

20. 9. 2019 – zlepšit komunikaci, výslovnost a celkově zmírnit chování.

30. 3. 2020 – urážlivý, dost věcí si vymýšlí, kamarádský, zlepšit výslovnost.

Tabulka 3: Pedagogická diagnostika 2020/2021 chlapec A

Rozumové schopnosti	Sociabilita, chování	Sebeobsluha, návyky	Jemná motorika	Hrubá motorika	Barvy Výslovnost
Řeč, komunikace	Jednání s kamarády	Oblékání	Držení tužky	Držení těla	Základní barvy (6)
5	4	5	4	6	2
Určení velikosti, množství	Jednání s dospělým	Stolování	Lateralita	Chůze, běh	Odstíny (10–12)
3	5	5	P	6	2
Časoprostorové vztahy	Hra individuálně, s kamarády	Hygienické návyky	Lidská postava (detaily)	Rovnováha	
4	5 K	6	4	5	
Slovní zásoba	Hra v kolektivu	Úklid	Grafomotorika	Manipulace s míčem	
5	5	2	4	6	

(Zdroj: MŠ, vlastní zpracování)

Pracovní poznámky učitelky – závěry z jednotlivých etap hodnocení

5. 10. 2020 – Chlapec se sám od sebe neúčastní aktivit jako kreslení, pracovní listy a výtvarná výchova. Má problémy se zpracováním emocí, uráží se, mlčí a přestane komunikovat.

Srovnání pedagogických diagnostik

Chlapec se oproti minulému roku zlepšil v řeči, v určování velikostí a množství, v oblékání, ve hře v kolektivu a v manipulaci s míčem. K minimálnímu pokroku došlo v určování základních barev a odstínů. Velký pokrok udělal v časoprostorových vztazích, v jednání s dospělým a v držení těla. Naopak se zhoršil v jednání s kamarády a grafomotorice. Výrazně se zhoršil v úklidu.

5. Screening školní zralosti

Screeningové vyšetření probíhalo ve dvojici s chlapcem B. Chlapec A ze začátku psychologe neodpovídal a byl nesoustředěný. Hrál si s rouškou a vrtěl se na židli.

Prvním úkolem bylo nakreslit pána. Nejprve ale měl chlapec předvést, jak drží tužku. Jeho úchop byl nekorektní. Pána nakreslil bez problému. Z tvarů chlapec nepoznal čtverec a obdélník. Poté dostal za úkol doplnit řadu tvarů v rámečku. Když svou práci splnil a psychologka si povídala s druhým chlapcem, začal se válet na zemi a lezl pod stůl.

Dále psychologka chtěla, aby jí chlapec ukázal pravý rámeček. Chlapec ukázal levý. Dostal za úkol přepis toho, co vidí v rámečku uprostřed. Když svou práci dokončil, začal se mlátit tužkou do hlavy a smát se. Dalším úkolem byl pracovní list – zkouška vizuální diferenciaci. Když mu psychologka vysvětlila, co má dělat, chvíli pracoval, ale poté začal sledovat druhého chlapce a své povinnosti si neplnil. Z barev chlapec neznal zelenou, bílou a tmavě modrou (k tmavě modré si začal čichat). Když se psychologka ptala na to, jaký je dnes den, nevěděl, ani neznal dny v týdnu.

U zkoušky paměti řekl správně až druhou básničku. Prostorovou orientaci nezvládl. U vlastností a množství (největší – nejmenší – nejvíce – nejméně – stejně) zvládl vše. Na otázku, zda mluví doma česky, chlapec odpověděl, že doma vůbec nemluví, ale hledí si kočky. U rytmizace své jméno a slova kočka a máma vytleskal správně, slova pec a chaloupka nevytleskal. Číselnou řadu zvládl do deseti (ukazoval si na prstech), při počtech byl nejistý a zvládl spočítat jeden příklad ze dvou. Na otázku, zda se těší do školy, odpověděl ano. Když se psychologka zeptala na co, tak řekl, že už nemá tátu a že jim všechno ukradl. U artikulační obratnosti vyslovil špatně dvě slova ze tří. Chlapec dále sdělil, že chodí na logopedii a screening ho bavil. Ke konci byl ale velmi neklidný, skákal po židli a rozptyloval druhého chlapce.

Závěry vyšetření:

Psychologka navrhuje odklad školní docházky. Učitelka MŠ si myslí, že by byl pro chlapce vhodný přípravný ročník. Psychologka si pozve matku s chlapcem do PPP na podrobnější vyšetření.

6. Shrnutí

U chlapce A bylo v MŠ použito hned několik poradenských činností.

Na doporučení učitelky MŠ přihlásila matka v roce 2019 chlapce na logopedický kroužek. Chlapec chodí jednou za dva týdny na kroužek v MŠ, který vede speciální

pedagožka. Ta si pozvala matku na konzultaci, kde ji doporučila, aby chlapec navštěvoval ještě klinického logopeda pro svou velkou artikulační neobratnost. Chlapec tedy aktuálně navštěvuje i klinického logopeda.

Chlapec nezná barvy, proto učitelka MŠ začala do vzdělávání více zařazovat činnosti, kde se barvy určují. Matce doporučila pracovní listy, hry a další činnosti, které může s chlapcem dělat doma. Pro nekorektní úchop a nedostatečnou slovní zásobu chlapce učitelka MŠ doporučila matce omezit hry na tabletu a pracovat s knihou, také dala matce pracovní listy pro rozvoj slovní zásoby a grafomotoriky.

Chlapec neumí ovládat své emoce, nezvládá kritiku, je velmi nesoustředěný a jeho chování vůči ostatním je často nevhodné. Bez šatů své matky neusne. Proto učitelka MŠ matce návštěvu PPP. Matka sdělila, že o těchto problémech ví a do poradny zavolá. Nikdy tam však nezavolala.

Učitelka MŠ na základě své pedagogické diagnostiky a pozorování dítěte usoudila, že by chlapec měl jít na screeningové vyšetření.

8.1.2 KAZUISTIKA CHLAPCE B

Datum záznamu: 2. 2. 2021

Věk chlapce v době záznamu: 5 let a 7 měsíců

1. Rodinná anamnéza

Chlapec B žije v bytové domácnosti s rodiči a dvouletým bratrem, který dochází do stejné MŠ. Jeho matka je velmi úzkostná a otec je silně dominantní. Chlapec se otce bojí.

2. Osobní anamnéza

Chlapec B byl první plánované dítě. Porod byl přirozený a bez komplikací. Neprodělal žádnou závažnější nemoc. Má alergii na arašídy a pyl.

3. Školní anamnéza

Chlapec navštěvuje MŠ od září 2020, kde jeho adaptace probíhala zpočátku velmi obtížně. Ráno se nechtěl oddělit od matky a měl hysterické záchvaty. Po jejím odchodu byl v klidu, párkrát se během dopoledne zeptal, kdy přijde, jinak si hrál s ostatními dětmi, ale příliš nekomunikoval.

Do MŠ zpočátku nechodil pravidelně především z důvodu epidemiologické situace. Pravidelněji začal chodit až po Vánocích, kdy do MŠ začal docházet i jeho mladší bratr. Ráno zvládal o něco lépe než předtím. Zdá se, že problém byl v tom, že on musí jít do školky a bratr může zůstat doma. To se vyřešilo tím, že chodí oba dva.

Chlapec udělal od ledna, kdy začal docházet pravidelně, velké pokroky. Dříve ráno obcházel kolem třídy a spíše pozoroval, nyní přijde a zapojí se okamžitě do hry. Dříve čekal na konkrétního kamaráda a s nikým jiným si nehrál, nyní se připojí ke komukoliv, pokud je to kluk. Začal také více komunikovat. Není sice zrovna upovídané dítě, ale reaguje, ptá se, aktivně se zapojuje. Sám se například ptá, kdy už půjde na řadu při řízených činnostech.

Na zahradě a na hřišti si svého sourozence nevnímá. Když do MŠ přijde matka, často pláče či se vzteká buď proto, že matka šla prvně pro sourozence, nebo že ještě nechce domů a ona ho vyrušila při činnosti. Chodí domů vždy po obědě. Na komunikaci s matkou je vidět, že v tomto období vnímá svého bratra jako „soka“ a neustále se dovolává matčiny pozornosti. Když chlapce do MŠ přivede otec, je do svačiny zaražený a spíše se nezapojuje. Po svačině je to vždy lepší.

4. Pedagogická diagnostika

První pedagogická diagnostika u chlapce B byla provedena ve školním roce 2019/2020 až v listopadu z důvodu jeho absence v MŠ. Druhá diagnostika zatím provedena nebyla.

Tabulka 4: Pedagogická diagnostika 2019/2020 chlapec B

Rozumové schopnosti	Sociabilita, chování	Sebeobsluha, návyky	Jemná motorika	Hrubá motorika	Barvy Výslovnost
Řeč, komunikace	Jednání s kamarády	Oblékání	Držení tužky	Držení těla	Základní barvy (6)
5	5	6	4	6	6
Určení velikosti, množství	Jednání s dospělým	Stolování	Lateralita	Chůze, běh	Odstíny (10-12)
5	5	6	P	6	5
Časoprostorové vztahy	Hra individuálně, s kamarády	Hygienické návyky	Lidská postava (detaily)	Rovnováha	
6	5	6	5	6	
Slovní zásoba	Hra v kolektivu	Úklid	Grafomotorika	Manipulace s míčem	
5	5	6	5	5	

(Zdroj: MŠ, vlastní zpracování)

Pracovní poznámky učitelky – závěry z jednotlivých etap hodnocení

18. 11. 2020 – Chlapec je tichý, pokud kolem sebe nemá kamarády, se kterými si běžně hraje. Vydrží se soustředit na činnosti, rád se účastní i řízených aktivit.

5. Screening školní zralosti

Screeningové vyšetření probíhalo ve dvojici s chlapcem A. Matka u chlapce B žádá o odklad povinné školní docházky, protože si myslí, že na ni chlapec zatím není připraven. Učitelka MŠ předpokládá, že by v tomto ohledu neměl mít jakékoliv problémy, a doporučila matce vyšetření školní zralosti, aby zjistila skutečný chlapcův stav.

Chlapec se hned ze začátku aktivně zapojoval do debaty s psychologkou, nenechal se rozptýlit chlapcem A. Na otázku, kdy se narodil, odpověděl, že si to nepamatuje. Prvním úkolem bylo nakreslit pána, ale předtím chtěla psychologka vidět, jak chlapec drží tužku. Úchop chlapce byl nekorektní, postavu pána nakreslil. Dále se psychologka ptala na tvary, chlapec znal všechny kromě obdélníku. Poté dostal pracovní list, kde vyplňoval řadu tvarů. S tímto úkolem byl rychle hotov.

Z barev nepoznal jen tmavě modrou. U zkoušky informovanosti chlapec nevěděl, jaký je dnes den a jaké jsou dny v týdnu. Z ročních období znal jen zimu a léto. Při zkoušce paměti v podobě opakování básničky byl úspěšný. U prostorové orientace bylo také vše bez problému. V artikulační obratnosti si vedl dobře, vše zopakoval správně až na slovo lokomotiva (řekl lomokotiva). Perfektně vyslovoval R.

Dále chlapec dostal pracovní list – zkouška vizuální diferenciacce. Zadání pochopil a úkol splnil. U rytmyze vytleskal své jméno i ostatní slova a určil počet tlesknutí. U počtů si vedl dobře, zvládl napočítat do deseti. V určování množství určil vše. Na otázku, zda se těší do školy, odpověděl nejistě, že ano, ale prý zatím neví, kam půjde. Screeningové vyšetření ho bavilo.

Závěry vyšetření:

Chlapec byl nesmělý. Během práce vystupoval zcela samostatně. Grafomotorika je problematická, u postavy něco chybí. Jeho úchop je nekorektní. Není si jistý, zda se těší do školy. Psycholožka nenavrhuje odklad školní docházky. Učitelce MŠ přijde škoda dát chlapci odklad. Psycholožka si matku pozve a domluví se s ní.

6. Shrnutí

U chlapce B byly použity tyto poradenské činnosti:

Chlapec má nekorektní úchop, což učitelka MŠ oznámila rodičům a dala jim rady a doporučení, jak úchop s chlapcem doma trénovat. V MŠ s chlapcem trénuje také. Další poradenskou činností, která u chlapce proběhla, bylo vyšetření školní zralosti.

8.1.3 KAZUISTIKA CHLAPCE C

Datum záznamu: 2. 2. 2021

Věk chlapce v době záznamu: 6 let a 2 měsíce

1. Rodinná anamnéza

Chlapec C je jedináček. Pochází z úplné rodiny a žije se svými rodiči v bytě. Rodiče jej měli v pozdějším věku. Matka často trpí migrénami.

2. Osobní anamnéza

Chlapec C byl plánované dítě. Porod proběhl císařským řezem bez komplikací. Chlapec měl pupeční kýlu, která mu byla v pěti letech odoperována. Pupík mu však stále 3 cm vystupuje. Má velký logopedický problém, proto pravidelně dochází na logopedický kroužek v MŠ a ke klinickému logopedovi.

3. Školní anamnéza

Do MŠ nastoupil ve 2,5 letech do třídy pro nejmladší. Od začátku měl potíže s řečí a nebylo mu vůbec rozumět. Nyní se řeč trochu zlepšila, ale ne o moc. Od září 2020 byl pro něj vytvořený PLPP z důvodu rizika školního neúspěchu při přechodu na ZŠ. Chlapec nástup do MŠ nesl hůře, při loučení ráno hodně plakal, matka mu říká „ať nebrečí“. Do aktivit se zapojoval od začátku, ale byl hodně neprůbojný, například když mu někdo vzal hračku, spíše ustoupil, než aby si ji chtěl vzít zpět. V prostřední třídě se hodně rozmluvil, čas v MŠ trávil bez problému. Rád stavěl ze stavebnic, byl hodně pomalý při práci i v oblékání a jiných běžných činnostech. Za dobu, kdy ostatní děti vytvořily celý obrázek, chlapec C měl teprve půlku.

Stále je spíše neprůbojný, když se dělo něco, co považoval za nespravedlnost, řešil to pláčem. Ve třídě předškoláků si začal hodně hrát s ostatními chlapci, rád komunikuje, ale dlouho mu trvá, než dokončí myšlenku. Je velice nesamostatný v přemýšlení (například když na záchodech teče voda, přijde to oznámit, ale na otázku, jestli ji zastavil, řekne, že ne, protože nevěděl, co má dělat). Když odnáší talíř do kuchyně, zapomene, že ho nese, a jde s ním na záchod. Ve chvíli, kdy si to uvědomí, řekne, že zapomněl. Chlapce matka vyzvedává vždy po obědě, v MŠ nikdy nespal. Během epidemiologické situace do MŠ příliš nedocházel, více začal docházet od listopadu a bez problému se hned zapojil.

4. Pedagogická diagnostika

První pedagogická diagnostika u chlapce C byla provedena ve školním roce 2019/2020. Nejprve v září 2019 a podruhé v březnu 2020. Druhá diagnostika byla provedena v listopadu 2020 a podruhé se zatím neuskutečnila.

Tabulka 5: Pedagogická diagnostika 2019/2020 chlapec C

Rozumové schopnosti	Sociabilita, chování	Sebeobsluha, návyky	Jemná motorika	Hrubá motorika	Barvy Výslovnost
Řeč, komunikace	Jednání s kamarády	Oblékání	Držení tužky	Držení těla	Základní barvy (6)
4	6	6	6	5	6
4	6	6	6	5	6
Určení velikosti, množství	Jednání s dospělým	Stolování	Lateralita	Chůze, běh	Odstíny (10–12)
5	6	6	P	5	4
5	6	6	P	5	4–5
Časoprostorové vztahy	Hra individuálně, s kamarády	Hygienické návyky	Lidská postava (detaily)	Rovnováha	
4	6 K	6	5	5	
4	6 K	6	5	5	
Slovní zásoba	Hra v kolektivu	Úklid	Grafomotorika	Manipulace s míčem	
5	6	6	5	5	
5	6	6	5	5	

(Zdroj: MŠ, vlastní zpracování)

Pracovní poznámky učitelky – závěry z jednotlivých etap hodnocení

20. 9. 2020 – Rád si povídá, upřednostňuje hru ve dvojici, je klidný, doporučení na logopedii.

30. 3. 2020 – Je šikovný, velmi komunikativní, chodí na logopedii, často je nemocný.

Tabulka 6: Pedagogická diagnostika 2020/2021 chlapec C

Rozumové schopnosti	Sociabilita, chování	Sebeobsluha, návyky	Jemná motorika	Hrubá motorika	Barvy Výslovnost
Řeč, komunikace	Jednání s kamarády	Oblékání	Držení tužky	Držení těla	Základní barvy (6)
4	6	5	5	6	6
Určení velikosti, množství	Jednání s dospělým	Stolování	Lateralita	Chůze, běh	Odstíny (10–12)
6	6	5	P	6	4
Časoprostorové vztahy	Hra individuálně, s kamarády	Hygienické návyky	Lidská postava (detaily)	Rovnováha	
5	6 K	6	5	5	
Slovní zásoba	Hra v kolektivu	Úklid	Grafomotorika	Manipulace s míčem	
4	6	6	5	5	

(Zdroj: MŠ, vlastní zpracování)

Pracovní poznámky učitelky – závěry z jednotlivých etap hodnocení

20. 11. 2020 – Chlapec je komunikativní, má špatnou výslovnost, účastní se her s ostatními, má na vše svůj čas, nespěchá.

Srovnání pedagogických diagnostik

Chlapec se oproti minulému roku zlepšil v určování velikosti a množství, v časoprostorových vztazích, v držení těla a chůzi. Zhoršil se ve slovní zásobě, v oblékání, ve stolování, v držení tužky a určování odstínů barev. U ostatních oblastí u něj nedošlo k pokroku, ale ani ke zhoršení a hodnocení zůstává stejné.

5. Screening školní zralosti

Vyšetření probíhalo ve dvojici s chlapcem D. O vyšetření si zažádala sama matka.

Chlapec byl ze začátků velmi klidný a soustředěný, odpovídal na všechny dotazy. Věděl, v jakém měsíci se narodil i kolik je mu let. Úkol nakreslit postavu pána chlapec splnil, nakreslil mu i „pindíka“, aby bylo opravdu vidět, že se jedná o pána. Úchop měl

korektní. Všechny barvy pojmenoval správně. U zkoušky informovanosti nevěděl, jaký je den, dokázal vyjmenovat tři dny v týdnu, z ročních období znal jen zimu.

Při zopakování básničky udělal několik chyb. Prostorovou orientaci zvládl a vytleskávání slov také, při tom mu dělalo problém jen slovo jednoslabičné. U analýzy slov si nebyl jistý, ale až na jedno slovo řekl vše správně. V počtech se mu také dařilo, dokázal napočítat do čtrnácti a určil vlastnosti i množství. Na otázku, zda se těší do školy, odpověděl, že neví, ale že se možná těší na to, jak to tam bude vypadat, protože je zvědavý. Ve škole se obává toho, že bude mít hned online výuku. Úkol překreslit tvary splnil rychle. Následujícím úkolem byl pracovní list – zkouška vizuální diferenciaci. Vyšetření chlapce bavilo, ale řekl, že skoro usnul.

Závěry vyšetření:

Psycholožka u chlapce vidí velký logopedický problém. U tvarů a pravolevé orientace si byl nejistý. Barvy pojmenoval bez problému. Rytimizaci slov a počítání splnil také bez obtíží. Psycholožka se s rodiči domluví, odklad zatím zůstává otázkou.

6. Shrnutí

U chlapce C byly použity tyto poradenské činnosti:

V září 2020 byl pro něj vytvořen PLPP z důvodu rizika školního neúspěchu při přechodu na ZŠ. Chlapec má nedostatečnou oromotoriku, vážnou grafomotoriku, problémy se sluchovou diferenciací hlásek a omezené komunikační schopnosti. PLPP chlapce je součástí přílohy č. 2.

V PLPP byla stanovena tato podpůrná opatření:

- a) metody výuky – logopedická péče školního speciálního pedagoga
- b) organizace výuky – individuální péče – spolupráce školního speciálního pedagoga s učitelkami ve třídě
- c) hodnocení žáka – průběžně
- d) pomůcky – logopedické pomůcky, pracovní listy
- e) požadavky na organizaci práce učitelek – spolupráce napříč MŠ

Dále byla u chlapce provedena pedagogická diagnostika a screening školní zralosti.

8.1.4 KAZUISTIKA CHLAPCE D

Datum záznamu: 2. 2. 2021

Věk chlapce v době záznamu: 5 let a 8 měsíců

1. Rodinná anamnéza

Chlapec D žije se svou matkou v rodinném domě. Rodiče se rozvedli, když mu byli dva roky. Má ještě další dva dospělé sourozence. S otcem se stýká často. Matka chlapce má diagnostikovanou roztroušenou sklerózu.

2. Osobní anamnéza

Chlapec D byl neplánované dítě. Porod proběhl přirozeně a bez problému. Od tří let nosí brýle. Nebývá nemocný.

3. Školní anamnéza

Chlapec navštěvuje MŠ od roku 2018. Zpočátku se zde moc neprojevoval. Potřeboval mít věci tak, jak byl zvyklý (například sedět na svém místě), hrál si sám a neměl rád, když mu do hry někdo zasahoval. Neprojevoval své emoce. Bral chod dne tak, jak byl. Emoce neprojevoval ani ráno při loučení s rodiči, což mu vydrželo až do předškolní třídy. V pěti letech byl s MŠ na školce v přírodě na týden. Celý pobyt zvládal bez obtíží a večer, když ostatní děti smutnily po rodičích, se chlapec otočil ke zdi a nic neříkal, ani nechtěl „mazlit“. Ke konci pobytu učitelky zjistily, že se v noci pomočoval, ale nikomu se s tím nesvěřil. Prožíval pobyt tedy spíše vnitřně a byl na to sám. Ani ve třídě předškoláků se zpočátku příliš neprojevoval. Až v listopadu 2020 se více rozpovídal, sám přijde za učitelkou podělit se o dojmy, problémy apod. Při hře si stále vystačí sám, ale pokud jsou ve třídě jiné děti, které si s ním chtějí hrát, velice aktivně se zapojuje. Celkově už dokáže říct, jaké má potřeby a také co se mu líbí či nelíbí. Rád hraje „střílečky“ s ostatními chlapci, kreslí vojáky, rytíře, apod.

4. Pedagogická diagnostika

První pedagogická diagnostika u chlapce D byla provedena ve školním roce 2019/2020. Nejprve v září 2019 a podruhé v březnu 2020. Druhá diagnostika byla provedena v říjnu 2020 a podruhé se zatím neuskutečnila.

Tabulka 7: Pedagogická diagnostika 2019/2020 chlapec D

Rozumové schopnosti	Sociabilita, chování	Sebeobsluha, návyky	Jemná motorika	Hrubá motorika	Barvy Výslovnost
Řeč, komunikace	Jednání s kamarády	Oblékání	Držení tužky	Držení těla	Základní barvy (6)
4	5	5	4	5	5
4–5	5	5	4–5	5	6
Určení velikosti, množství	Jednání s dospělým	Stolování	Lateralita	Chůze, běh	Odstíny (10–12)
4	4	6	P	5	4
4	4–5	6	P	5	4
Časoprostorové vztahy	Hra individuálně, s kamarády	Hygienické návyky	Lidská postava (detaily)	Rovnováha	
3	5 K	6	4	4	
3–4	5 K	6	4	4	
Slovní zásoba	Hra v kolektivu	Úklid	Grafomotorika	Manipulace s míčem	
4	5	6	5	4	
4	5	6	5	4	

(Zdroj: MŠ, vlastní zpracování)

Pracovní poznámky učitelky – závěry z jednotlivých etap hodnocení

21. 9. 2019 – Tichý, poslušný, potřebuje povzbuzovat.

30. 3. 2020 – Chlapec je velmi poslušný, kamarádský, rád pomáhá, šikovný.

Tabulka 8: Pedagogická diagnostika 2020/2021 chlapec D

Rozumové schopnosti	Sociabilita, chování	Sebeobsluha, návyky	Jemná motorika	Hrubá motorika	Barvy Výslovnost
Řeč, komunikace	Jednání s kamarády	Oblékání	Držení tužky	Držení těla	Základní barvy (6)
5	5	6	6	5	6
Určení velikosti, množství	Jednání s dospělým	Stolování	Lateralita	Chůze, běh	Odstíny (10–12)
5	6	6	P	5	5
Časoprostorové vztahy	Hra individuálně, s kamarády	Hygienické návyky	Lidská postava (detaily)	Rovnováha	
5	6 K	6	4	5	
Slovní zásoba	Hra v kolektivu	Úklid	Grafomotorika	Manipulace s míčem	
6	5	6	5	5	

(Zdroj: MŠ, vlastní zpracování)

Pracovní poznámky učitelky – závěry z jednotlivých etap hodnocení

5. 10. 2020 – Chlapec se v kolektivu příliš neprosazuje. Má rád roboty apod. Když dostane prostor, rád si povídá. Zpracovat na sebedůvěře a samostatnosti.

Srovnání pedagogických diagnostik

Chlapec se oproti minulému roku zlepšil v řeči, v určení velikosti a množství, v rovnováze, v manipulaci s míčem, ve hře s kamarády a v určování odstínů. K velkému zlepšení došlo u časoprostorových vztahů, ve slovní zásobě, v jednání s dospělým a v držení tužky. U ostatních oblastí nedošlo k žádné změně.

5. Screening školní zralosti

Vyšetření probíhalo ve dvojici s chlapcem C. Vyšetření nebylo chlapci doporučeno, ale vyžadovala jej matka. Chlapec byl klidný a aktivně odpovídal na dotazy psychologičky. Věděl, kdy se narodil, kolik je mu let i proč se účastní screeningu. Úchop měl korektní a kresbu pána zvládl, trvalo mu to však déle. Následujícím úkolem bylo zakreslení tvarů do řádku a překreslení písma do pravého rámečku, což zvládl. Dále dostal pracovní list

zkoušející vizuální diferenciaci, zadání pochopil a úkol splnil. U informovanosti věděl, jaký je dnes den, neznal však přesné pořadí dnů ani roční období.

Barvy pojmenoval správně a básničky zopakoval dobře, měl jen lehký problém s výslovností. V pravolevé orientaci si vedl dobře, vše ukázal. Při rytmizaci vytleskal všechna slova správně. U analýzy určil, na jaká písmena začínají slova, ale u slova opice nevěděl, na jaké písmeno končí. Zvládl napočítat do dvaceti dvou, zadané příklady spočítal bezchybně a vlastnosti a množství určil správně. Na otázku, zda se těší do školy, odpověděl, že se netěší. Rád by prý zůstal ve školce, protože má rád hračky. V artikulační obratnosti si vedl dobře, řekl špatně jen slovo teploměr. Screeningové vyšetření ho bavilo.

Závěry vyšetření:

Dle psychologičky je postava pána zvláštní, avšak hodnotí ji dobře. Tvary byly v pořádku, zraková diferenciacie také. Zdálo se jí jen, že se chlapec stydí a je lehce artikulačně neobratný, jinak je však moc šikovný. Psycholožka ani učitelka MŠ odklad nenavrhují, chlapec zvládl všechny oblasti dobře a ze screeningovaného kolektivu na tom byl nejlépe. Psycholožka si pozve matku a závěry z šetření s ní probere.

6. Shrnutí

U chlapce D byly použity tyto poradenské činnosti:

Chlapec na doporučení učitelky MŠ navštěvuje logopedický kroužek v MŠ. Speciální pedagožka doporučila matce také klinického logopeda, to však matka odmítla a řekla, že to natrénují spolu doma.

Dále byla u chlapce provedena pedagogická diagnostika a screeningové vyšetření školní zralosti.

8.2 CELKOVÉ SHRnutí KAZUISTIK

U všech chlapců byla provedena pedagogická diagnostika a screeningové vyšetření školní zralosti. Logopedická péče v MŠ je poskytována všem chlapcům kromě chlapce B. Na doporučení speciální pedagožky navštěvují chlapci A a C ještě klinického logopeda. Chlapci D to bylo doporučeno také, avšak matka odmítla. Chlapci A a B mají nekorektní úchop. Jejich rodičům proto byly poskytnuty rady ohledně správného držení tužky.

9 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V této kapitole odpovíme na výzkumné otázky, které jsme si na začátku stanovili.

VO1: Jak fungují poradenské činnosti v konkrétní mateřské škole?

V této MŠ jsou aktuálně poskytována pouze podpůrná opatření prvního stupně. Dle zájmu rodičů dětí je u dětí prováděn screening školní zralosti a screening zraku.

VO2: Jak jsou organizovány poradenské činnosti v konkrétní mateřské škole?

- V MŠ je poskytována dětem logopedická péče jednou za čtrnáct dní.
- Dvakrát za rok učitelky MŠ u dětí provádí pedagogickou diagnostiku.
- Jednou za rok dochází do MŠ psycholožka a vyšetřuje u dětí školní zralost.
- Jednou za rok dochází do MŠ ortoptista a vyšetřuje u dětí zrak.
- PLPP je vyhodnocován jednou za tři měsíce a speciální pedagožka posílá zprávy každý měsíc.
- Další poradenské činnosti jsou poskytovány dle potřeby a situací, které nastanou.

VO3: Kdo poskytuje poradenské činnosti v konkrétní mateřské škole?

V této MŠ poskytuje poradenské činnosti tým v následujícím složení:

- Učitelky MŠ
- Speciální pedagožka (se zaměřením na logopedii)
- Psycholožka z PPP
- Ortoptista.

10 SHRNU TÍ

V předloženém výzkumném šetření jsme si dali za cíl zjistit, jaké poradenské činnosti konkrétní mateřská škola poskytuje. Prostřednictvím čtyř případových studií jsme se pokusili tuto činnost ilustrovat a popsat. Záměrně jsme vybrali pouze děti, které se účastnily screeningového vyšetření školní zralosti. U chlapce A bylo screeningové vyšetření doporučeno učitelkou MŠ, která na základě pedagogické diagnostiky a pozorování usoudila, že by měl mít chlapec odklad povinné školní docházky. Po vyšetření školní zralosti byl odklad navržen také psychologkou, avšak stále je v plánu provést u chlapce podrobnější vyšetření v PPP. U chlapce B si zažádala o vyšetření sama matka, protože se domnívá, že na školní docházku chlapec zatím není připraven. Po vyšetření psychologka usoudila, že odklad není třeba, na čemž se s učitelkou MŠ shodly. Také u chlapce C si o screeningové vyšetření zažádala matka, s čímž učitelka MŠ souhlasila, jelikož se u chlapce uplatňuje PLPP z důvodu logopedických problémů. Po vyšetření si psychologka s odkladem nebyla zcela jistá a chtěla se ohledně možných závěrů domluvit s rodiči. U chlapce D nebylo vyšetření doporučováno, avšak proběhlo na přání matky. Po vyšetření psychologka usoudila, že odklad u chlapce není nutný, s čímž souhlasila i učitelka MŠ.

Závěrem je, že u všech čtyř chlapců byl proveden screening školní zralosti a pedagogická diagnostika. Chlapci A, C a D dochází jednou za čtrnáct dní na logopedický kroužek v MŠ. Speciální pedagožka doporučila všem chlapcům navštěvovat také klinického logopeda. Aktuálně navštěvují klinického logopeda chlapci A a C. U chlapce D matka doporučení odmítla, protože si myslí, že to s chlapcem natrénuje doma. Pro chlapce byl z důvodu jeho logopedického problému zřízen PLPP. Rodičům chlapců A a B byly dány rady, jak trénovat správné držení tužky. U chlapce A byla také doporučena návštěva PPP, kterou však chlapec nikdy nenavštívil.

Když chlapce zhodnotíme z hlediska pedagogických diagnostik a dle závěrů screeningového vyšetření, nejlépe ze všech je na tom chlapec D, po něm chlapec B. Ani u jednoho není navrhován odklad. Dále chlapec C, u kterého je odklad diskutován, a chlapec A, u kterého je odklad navržen.

11 DISKUZE

V této nelehké pandemické situaci bylo velmi těžké nalézt mateřskou školu pro naše výzkumné šetření. Protože naše šetření obsahuje pouze čtyři případové studie, nemůže popsat problematiku v celé šíři. Pro její důkladnější popis jsme se pokusili tvořit tyto studie co nejpodrobněji. Výběr výzkumného vzorku je omezený, jelikož jsme byli limitováni počtem dětí. Rodiče dětí byli upozorněni, že z důvodu epidemiologické situace není doporučeno, aby děti absolvovaly screening školní zralosti, pokud k němu není důvod. Dalším aspektem, který mohl limitovat toto výzkumné šetření, je naše vlastní nezkušenost. Z našeho pohledu je určitým omezením i to, že screeningové vyšetření probíhalo ve dvojicích. Popis by mohl být jistě důkladnější, kdyby byly děti vyšetřeny po jednom. Dalším limitujícím aspektem této práce může být nedostatek odborné literatury na dané téma (pro poradenskou činnost v MŠ jsme našli pouze jednu publikaci od Mileny Lipnické).

Na základě získané zkušenosti potvrzujeme, že poradenská činnost opravdu souvisí s jedinečnými situacemi a okolnostmi, jak ve své publikaci píše Lipnická (2017, s. 16). Výzkum by se dal určitým způsobem upravit tak, aby mohl zkoumat poradenskou činnost také na jiných mateřských školách, kde jsou například žákům poskytována podpůrná opatření i jiných stupňů.

Tento výzkum nám kromě samotné poradenské činnosti v konkrétní mateřské škole ukázal, že učitelky nemají tyto činnosti tak uchopené a osvojené. Z toho důvod by předkládaná bakalářská práce mohla posloužit všem učitelkám pro lepší orientaci a hlubší pochopení analyzované problematiky.

ZÁVĚR

Bakalářská práce byla zaměřena na činnosti školních a školských poradenských pracovišť se zaměřením na děti předškolního věku.

V teoretické části je pozornost soustředěna na pedagogicko-psychologická východiska. Nejprve jsme danou problematiku legislativně ukotvili, dále jsme charakterizovali inkluzi a integraci a vymezili rozdíly mezi těmito dvěma pojmy. Následně jsme se zabývali žáky se speciálně vzdělávacími potřebami a jednotlivými stupni podpůrných opatření. Zásadní kapitola této práce se týkala školního poradenství v rámci mateřské školy. Zde jsme charakterizovali principy poradenství, poradenské činnosti a členy poradenského týmu v mateřské škole. Navazující kapitola se věnovala školským poradenským zařízením a jejich činností i členům. Výchozí kapitola pro naše výzkumné šetření se zabývala spoluprací mateřské školy a pedagogicko-psychologické poradny při vyšetření školní zralosti.

Empirická část si kladla za cíl zjistit, jaká je poradenská činnost v konkrétní mateřské škole. Pro empirické šetření jsme pro hlubší porozumění problematice zvolili případové studie. Na základě čtyř těchto studií byla poté popsána poradenská činnost mateřské školy. Cíl výzkumného šetření se podařilo naplnit, rovněž se podařilo odpovědět na výzkumné otázky, které byly předem stanoveny. Výsledky výzkumného šetření přispívají k lepšímu porozumění poradenských činností v mateřských školách.

Bakalářská práce pro nás byla velkým přínosem, neboť jsme si rozšířili vědomosti o činnostech školních a školských poradenských pracovišť, lépe jsme této problematice porozuměli a naučili se v ní orientovat. To lze považovat za velkou výhodu při práci v mateřské škole.

RESUMÉ

Cílem této bakalářské práce bylo analyzovat poradenskou činnost konkrétní mateřské školy.

V teoretické části práce jsou definovány základní pojmy jako inkluze a integrace, žáci se speciálně vzdělávacími potřebami a podpůrná opatření. Zásadní kapitola se věnuje školnímu poradenství v rámci mateřské školy. Další kapitola se soustředí na školská poradenská zařízení a závěrečná kapitola se zaměřuje na spolupráci mateřské školy a pedagogicko-psychologické poradny při vyšetření školní zralosti.

Empirická část se zabývá čtyřmi případovými studii, na základě kterých je popsána poradenská činnost konkrétní mateřské školy. Pro tyto případové studie byla získávána data prostřednictvím obsahové analýzy pedagogických dokumentů, nesystematickým pozorováním a polostrukturovaným rozhovorem.

Summary:

The goal of this bachelor's thesis is to analyse the consultancy work of a particular kindergarten.

In the theoretical part certain basic points like inclusion, integration, pupils with special educational needs and supportive precautions are defined. Crucial chapter is school consultancy work in terms of a kindergarten. The next chapter deals with school consultancy organizations and the last chapter targets on the cooperation between a kindergarten and a pedagogical-psychological consultancy in terms of school maturity.

Based on four case studies of the empirical part, the consultancy work of a particular kindergarten is described. The information for these case studies were obtained by content analysis of pedagogical documents, non-systematical observance and half-structured dialogue.

SEZNAM LITERATURY

BASLEROVÁ, Pavlína, Jan MICHALÍK a Lenka FELCMANOVÁ. *Katalog podpůrných opatření: obecná část : pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání. 2.*, přepracované a rozšířené vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020. ISBN 978-80-244-5717-8.

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-569-1.

HÁJKOVÁ, Vanda a Iva STRNADOVÁ. *Inkluzivní vzdělávání: [teorie a praxe]*. Praha: Grada, 2010. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3070-7.

KARIKOVÁ, Soňa a Jitka ORAVCOVÁ. *Psychológia v edukácii*. Univerzita Mateja Bela (Banská Bystrica), 2011. ISBN 978-80-557-0123-3. in LIPNICKÁ, Milena. *Poradenská činnost učitele v mateřské škole*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1179-2.

KENDÍKOVÁ, Jitka. *Vzdělávání žáka s SVP*. Praha: Raabe, [2016]. Dobrá škola. ISBN 978-80-7496-213-4.

KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4502-2.

KOCUROVÁ, Marie. *Speciální pedagogika pro pomáhající profese*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2002. ISBN 80-7082-844-7.

LECHTA, Viktor, ed. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-679-7.

LIPNICKÁ, Milena. *Poradenská činnost učitele v mateřské škole*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1179-2.

MATĚJČEK, Zdeněk a Jarmila KLÉGROVÁ. *Praxe dětského psychologického poradenství*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0000-0.

MICHALÍK, Jan, Pavlína BASLEROVÁ a Lenka FELCMANOVÁ. *Podpůrná opatření ve vzdělávání*. Praha: Člověk v tísni, [2015]. ISBN 978-80-87456-57-6.

NOVOSAD, Libor. *Poradenství pro osoby se zdravotním a sociálním znevýhodněním: základy a předpoklady dobré poradenské praxe*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-509-7.

OPEKAROVÁ, Olga. *Kapitoly z výchovného poradenství: školní poradenské služby*. Vyd. 2., upr. a dopl. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. ISBN 978-80-86723-96-9.

PACHOLÍK, Viktor, Milena LIPNICKÁ, Eva MACHŮ, Alicja LEIX a Martina NEDĚLOVÁ. *Specifika edukace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřských školách*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2015. ISBN 978-80-7454-566-5.

PEŠOVÁ, Ilona a Miroslav ŠAMALÍK. *Poradenská psychologie pro děti a mládež*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1216-4.

SKUTIL, Martin. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-778-7.

SYSLOVÁ, Zora, Jana KRATOCHVÍLOVÁ a Táňa FIKAROVÁ. *Pedagogická diagnostika v MŠ: práce s portfoliem dítěte*. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1324-6.

TANNENBERGEROVÁ, Monika. *Průvodce školní inkluzí, aneb, Jak vypadá kvalitní základní škola současnosti?*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-008-1.

TANNENBERGEROVÁ, Monika a Katarína KRAHULOVÁ. *Jak se stát férovou školou II.: inkluzivní vzdělávání v praxi*. Brno: Liga lidských práv, c2010. Manuály. ISBN 978-80-87414-02-6.

VÍTKOVÁ, Marie, ed. *Otázky speciálně pedagogického poradenství: základy, teorie, praxe : učební text k projektu "Integrované poradenství pro znevýhodněné osoby na trhu práce v kontextu národní a evropské spolupráce"*. Brno: MSD, 2003. ISBN 80-86633-08-x.

ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program: [nástroje pro prevenci, nápravu a integraci]*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2011. Pedagogická praxe (Portál). ISBN 978-80-262-0044-4.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

MRÁZKOVÁ, Jana a Jana ZAPLETALOVÁ. Metodika nastavování podpůrných opatření ve školách ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků [online]. Praha, NÚV, 2016 [cit. 2020-12-30]. ISBN 978-80-7481-085-5. Dostupné z:

http://www.nuv.cz/uploads/Methodika_pro_nastavovani_podpurnych_opatreni_unor_2016.pdf

MŠMT: RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ [online]. © 2013 – 2020 [cit. 2020-12-26]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/45304/>

MŠMT: Školský zákon. *MŠMT* [online]. 2020 [cit. 2020-12-20]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

MŠMT, © 2013 – 2020. Vyhlášky ke školskému zákonu. MSMT.cz [online]. [cit. 2020-12-04]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlasky-ke-skolskemu-zakonu>

ZAJÍCOVÁ, Mgr. Marcela. *Vzdělávání dětí se speciálně vzdělávacími potřebami v MŠ: Praktický průvodce legislativou pro předškolní pedagogy* [online, e-book]. 2020 [cit. 2020-12-20]. Dostupné z: www.predskolniporadna.cz

PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ PORADNA PRO PRAHU 6 [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://www.ppp6.cz/>

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Vymezení integrace a inkluze	6
Tabulka 2: Pedagogická diagnostika 2019/2020 chlapec A.....	29
Tabulka 3: Pedagogická diagnostika 2020/2021 chlapec A.....	30
Tabulka 4: Pedagogická diagnostika 2019/2020 chlapec B.....	34
Tabulka 5: Pedagogická diagnostika 2019/2020 chlapec C.....	37
Tabulka 6: Pedagogická diagnostika 2020/2021 chlapec C.....	38
Tabulka 7: Pedagogická diagnostika 2019/2020 chlapec D	41
Tabulka 8: Pedagogická diagnostika 2020/2021 chlapec D	42

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – šablona screeningového vyšetření

SCREENING ŠZ		
Jméno:	Datum narození:	Věk:
MŠ:	Datum screeningu:	Vyšetřila:
GRAFOMOTORIKA		
1. Ruka: P / L	Úchop:	Tlak: přiměřený – zvýšený
2. Jirásek: 1. Pán		2. Řádky (serialita)
3. Písmo		4. Tečky
ZRAKOVÁ DIFERENCIACE		
ZNALOSTI A DOVEDNOSTI		
1. Barvy: základní, vedlejší, odstíny		
2. Tvary: kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník		
3. Informovanost: jaký je den	roční období	dny v týdnu
Zná – nezná jméno / datum narození / věk		
4. Paměť: Princezníčka na bále, poztrácela korále.		Kočka s kořaty, hraje si za vraty
Šel brouček po cestě, měl puntík na vestě.		Sova houká po lese, bojte se mě, bojte se.
PROSTOROVÁ ORIENTACE		
5. P/L: Zvedni levou, pravou / pravou ruku na levé rameno / levá ruka na pravé ucho		
6. Orientuje se – orientuje se s nejistotou – neorientuje se: nahoře / dole / před / za		
SLUCHOVÁ PERCEPCE		
7. Rytmizace: pec, máma, žížala, stůl, meč, ruka, kočka, chaloupka, vlaštovka		
8. Analýza slova: <u>První</u> písmeno: Opice, Uzel, Ruka, Kapsa	<u>Poslední</u> : peŠ, míč, váza, opice	
MATEMATICKÉ PŘEDSTAVY		
9. Číselná řada do:	3+1	5-2
10. Množství: největší – nejmenší – nejvíce – nejméně – stejně		
11. Řazení: seřadí od nejmenšího po největší – neseřadí		první / poslední zvládá – nezvládá
ŘEČ		
12. Těší se do školy, na co?		Sourozenec ve škole: ano – ne
13. Artikulační obratnost: teploměr, reflektor, hlemýžď, helikoptéra, nejnebezpečnější, lokomotiva		
14. Výslovnost:	Jazykové prostředí:	Logopedie: ano/ne/neví
PRACOVNÍ A EMOČNĚ-SOCIÁLNÍ ZRALOST		
15. Soustředí se – nesoustředí se / vydrží u úkolu – nevydrží, neklid / úkoly baví – chce si hrát		
16. Samostatnost – nesamostatnost / komunikuje – nekomunikuje / rozumí – nerozumí instrukcí		
Názor TU:		Závěry:

Doporučení: nástup do ZŠ – OŠD – přípravný ročník

Příloha č. 2 – Plán pedagogické podpory chlapce C

Plán pedagogické podpory (PLPP)

Jméno a příjmení žáka	[REDAKCE]	
Škola	Mateřská škola [REDAKCE]	
Ročník	3.	
Důvod k přistoupení sestavení PLPP	Riziko školního neúspěchu při přechodu na ZŠ	
Datum vyhotovení	1. 9. 2020	
Vyhodnocení PLPP plánováno ke dni	31. 12. 2020	

I. Charakteristika žáka a jeho obtíží

..Nedostatečná oromotorika, vážnoucí grafomotorika. problémy se sluchovou diferenciací hlásek. Omezené komunikační schopnosti.

II. Stanovení cílů PLPP

Logopedická péče - pokračovat v oromotorických a grafomotorických cvičeních. Fixovat hlásky do slov. Automatizovat sluchovou diferenciací hlásek. Pokračovat v rozvoji komunikačních schopností..

III. Podpůrná opatření ve škole

a) Metody výuky

Logopedická péče školního speciálního pedagoga

b) Organizace výuky

Individuální péče – spolupráce školního speciálního pedagoga s učitelkami ve třídě

c) Hodnocení žáka

průběžně

d) Pomůcky

Logopedické pomůcky, pracovní listy

e) Požadavky na organizaci práce učitelek

Spolupráce napříč mateřskou školou

IV. Přehled o činnosti školního speciálního

Měsíční reporty o činnosti

Plán pedagogické podpory

V. Vyhodnocení účinnosti PLPP	Dne:
Naplnění cílů	
Oromotorika se stále lepší. Konzultace s maminkou ohledně předsouvání dolní čelisti při artikulaci sykavek - řeší s klinickou logopedkou, ovšem zde znatelné zlepšení. Fixace hlásky Č do slov a vět - daří se více, ještě však ne plně stabilně. Sluchová diference - bzučák, dvou a tříslabičná slova - délky slabik - zatím nefixováno; určování první a poslední hlásky - velmi dobře, v případě samohlásky na konci slova, určí zatím slabiku. Rytmizace řeči - recitace, zpěv - společně	

VI. Východiska pro další období:	(Naplnění cílů PLPP)
Logopedická péče - artikulace sykavek, fixace hlásky Č, rozvíjet schopnost sluchové diference, rytmičtace řeči.	

Doporučení k odbornému vyšetření¹	☒ Ano	☐ Ne
	☒ PPP	☒ SPC ☐ SVP ☐ jiné: jiné

Role	Jméno a příjmení	Podpis a datum
Třídní učitelky	[REDACTED]	[REDACTED]
Školní speciální pedagog	[REDACTED]	[REDACTED]
Ředitelka školy	[REDACTED]	[REDACTED]